

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

<u>Nummer</u>	Inhoud	Bladzijde
	<i>I Mededelingen</i>	
	Commissie	
97/C 45/01	Ecu	1
97/C 45/02	Gemiddelde prijzen en representatieve prijzen van tafelwijnsoorten op de verschillende commercialisatiecentra	2
97/C 45/03	Bericht van de Commissie tot bijwerking van de lijst van onderzochte partijen ingevolge Verordening (EG) nr. 88/97 van de Commissie van 20 januari 1997 tot goedkeuring van de vrijstelling van de invoer van bepaalde delen van rijwielen, van oorsprong uit de Volksrepubliek China, van de uitbreiding bij Verordening (EG) nr. 71/97 van de Raad van het bij Verordening (EEG) nr. 2474/93 ingestelde antidumpingrecht	3
	EUROPESE ECONOMISCHE RUIMTE	
	Toezichthoudende Autoriteit van de EVA	
97/C 45/04	Staatssteun (95-021 Noorwegen)	5
	Hof van Justitie van de EVA	
97/C 45/05	Beroep, ingesteld op 5 december 1996 door Paul Inge Hansen tegen de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA (Zaak E-7/96)	14

Bericht aan de lezers (zie bladzijde 3 van de omslag)

I

(Mededelingen)

COMMISSIE

ECU ⁽¹⁾

12 februari 1997

(97/C 45/01)

Bedrag in nationale valuta voor één eenheid:

Belgische en Luxemburgse frank	40,3607	Finse mark	5,75237
Deense kroon	7,45241	Zweedse kroon	8,65237
Duitse mark	1,95618	Pond sterling	0,712304
Griekse drachme	305,264	US-dollar	1,16163
Peseta	165,566	Canadese dollar	1,57447
Franse frank	6,60384	Yen	143,867
Iers pond	0,733257	Zwitserse frank	1,67704
Lire	1916,74	Noorse kroon	7,68067
Gulden	2,19547	IJslandse kroon	81,7900
Oostenrijkse schilling	13,7653	Australische dollar	1,53512
Escudo	196,501	Nieuw-Zeelandse dollar	1,69333
		Zuid-Afrikaanse rand	5,11812

De Commissie heeft een telexdienst met automatisch antwoordmechanisme in gebruik genomen die elke gebruiker, op diens aanvraag per telex, de omwisselingskoers in de voornaamste valuta geeft.

Deze dienst functioneert elke dag van 15.30 uur tot de volgende dag 13.00 uur.

De gebruiker dient als volgt te handelen:

- telex nr. 23789 te Brussel kiezen;
- zijn eigen telexadres geven;
- de code „cccc” vormen die het automatisch antwoordmechanisme in werking stelt en hem de omwisselingskoersen van de ecu per telex geeft;
- de mededeling niet onderbreken vóór het einde van de boodschap dat aangegeven wordt door het teken „ffff”.

Noot: De Commissie heeft telekopieerapparaten met automatische beantwoorder (nr. 296 10 97 en nr. 296 60 11) die dagelijkse gegevens betreffende de berekening van de landbouwomrekeningskoersen verstrekken.

⁽¹⁾ Verordening (EEG) nr. 3180/78 van de Raad van 18 december 1978 (PB nr. L 379 van 30.12.1978, blz. 1), laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EEG) nr. 1971/89 (PB nr. L 189 van 4.7.1989, blz. 1).

Besluit 80/1184/EEG van de Raad van 18 december 1980 (Overeenkomst van Lomé) (PB nr. L 349 van 23.12.1980, blz. 34).

Beschikking nr. 3334/80/EGKS van de Commissie van 19 december 1980 (PB nr. L 349 van 23.12.1980, blz. 27).

Financieel Reglement van 16 december 1980 voor de toepassing van de algemene begroting van de Europese Gemeenschappen (PB nr. L 345 van 20.12.1980, blz. 23).

Verordening (EEG) nr. 3308/80 van de Raad van 16 december 1980 (PB nr. L 345 van 20.12.1980, blz. 1).

Beschikking van de Raad van Gouverneurs van de Europese Investeringsbank van 13 mei 1981 (PB nr. L 311 van 30.10.1981, blz. 1).

Gemiddelde prijzen en representatieve prijzen van tafelwijnsoorten op de verschillende commercialisatiecentra

(97/C 45/02)

(Vastgesteld op 11 februari 1997 in toepassing van artikel 30, lid 1, van Verordening (EEG) nr. 822/87)

Commercialisatiecentra	Ecu per % vol/hl	% van OP °	Commercialisatiecentra	Ecu per % vol/hl	% van OP °
<i>R I Oriënteringsprijs *</i>	3,828		<i>A I Oriënteringsprijs *</i>	3,828	
Heraklion	geen notering		Athene	geen notering	
Patras	geen notering		Heraklion	geen notering	
Requena	3,935	103 %	Patras	geen notering	
Reus	geen notering		Alcázar de San Juan	2,231	58 %
Villafranca del Bierzo	geen notering (¹)		Almendralejo	2,067	54 %
Bastia	4,015	105 %	Medina del Campo	geen notering (¹)	
Béziers	3,971	104 %	Ribadavia	geen notering	
Montpellier	4,032	105 %	Vilafranca del Penedés	geen notering	
Narbonne	4,085	107 %	Villar del Arzobispo	geen notering (¹)	
Nîmes	4,009	105 %	Villarrobledo	geen notering (¹)	
Perpignan	3,912	102 %	Bordeaux	geen notering	
Asti	geen notering		Nantes	geen notering	
Firenze	geen notering (¹)		Bari	2,888	75 %
Lecce	geen notering		Cagliari	3,040	79 %
Pescara	3,952	103 %	Chieti	2,280	60 %
Reggio Emilia	5,015	131 %	Ravenna (Lugo, Faenza)	2,786	73 %
Treviso	3,800	99 %	Trapani (Alcamo)	2,077	54 %
Verona (voor de lokale wijnen)	4,433	116 %	Treviso	3,673	96 %
Representatieve prijs	3,982	104 %	Representatieve prijs	2,559	67 %
<i>R II Oriënteringsprijs *</i>	3,828				
Heraklion	geen notering				
Patras	geen notering				
Calatayud	geen notering				
Falset	4,030	105 %			
Jumilla	3,982	104 %			
Navalcarnero	geen notering (¹)				
Requena	geen notering				
Toro	geen notering				
Villena	geen notering (¹)				
Bastia	3,874	101 %	<i>A II Oriënteringsprijs *</i>	82,810	
Brignoles	geen notering		Rheinfalz (Oberhaardt)	71,558	86 %
Bari	3,394	89 %	Rheinhessen (Hügelland)	geen notering (¹)	
Barletta	3,293	86 %	De wijnbouwstreek van de Luxemburgse Moezel	geen notering	
Cagliari	4,559	119 %	Representatieve prijs	71,558	86 %
Lecce	geen notering				
Taranto	geen notering				
Representatieve prijs	3,822	100 %			
	Ecu/hl		<i>A III Oriënteringsprijs *</i>	94,57	
<i>R III Oriënteringsprijs *</i>	62,15		Mosel-Rheingau	geen notering	
Rheinfalz-Rheinhessen (Hügelland)	128,849	207 %	De wijnbouwstreek van de Luxemburgse Moezel	geen notering	
			Representatieve prijs	geen notering	

(¹) Overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EEG) nr. 2682/77 niet in aanmerking genomen notering.

* Van toepassing vanaf 1 februari 1995.

° OP = Oriënteringsprijs.

Bericht van de Commissie tot bijwerking van de lijst van onderzochte partijen ingevolge Verordening (EG) nr. 88/97 van de Commissie van 20 januari 1997 tot goedkeuring van de vrijstelling van de invoer van bepaalde delen van rijwielen, van oorsprong uit de Volksrepubliek China, van de uitbreiding bij Verordening (EG) nr. 71/97 van de Raad van het bij Verordening (EEG) nr. 2474/93 ingestelde antidumpingrecht

(97/C 45/03)

Bijlage I bij Verordening (EG) nr. 88/97 van de Commissie ⁽¹⁾ behelst een lijst met partijen wier verzoeken om vrijstelling van het uitgebreide antidumpingrecht dat is ingesteld bij Verordening (EG) nr. 71/97 van de Raad ⁽²⁾, thans in onderzoek zijn.

De belanghebbende partijen worden hierbij in kennis gesteld van de ontvangst van nog verdere verzoeken om vrijstellingen ingevolge artikel 3 van Verordening (EG) nr. 88/97. Mits deze verzoeken de Commissie vóór het tijdstip van inwerkingtreding van genoemde verordening hebben bereikt, worden zij geacht op dat tijdstip te zijn ingediend. Het tijdstip van inwerkingtreding van deze verzoeken wordt in de navolgende bijgewerkte lijst van onderzochte partijen gegeven.

⁽¹⁾ PB nr. L 17 van 21. 1. 1997, blz. 17.

⁽²⁾ PB nr. L 16 van 18. 1. 1997, blz. 55.

Onderzochte partijen
(Aanvullende Taric-code: 8962)

Naam	Stad	Land	Schorsing ingevolge Verordening (EG) nr. 88/97	Werking
Dangre Cycles	F-59583 Marly	Frankrijk	Artikel 11	19. 1. 1997
Derby Cyclewerke Gmbh	D-49661 Cloppenburg	Duitsland	Artikel 11	19. 1. 1997
Engelbert Meyer Gmbh	D-49692 Sevelten	Duitsland	Artikel 11	19. 1. 1997
Fa. Alfred Fischer	D-76229 Karlsruhe	Duitsland	Artikel 11	19. 1. 1997
Falter Fahrzeug-Werke Gmbh & Co. KG	D-33609 Bielefeld	Duitsland	Artikel 11	19. 1. 1997
Kynast AG	D-49692 Quakenbrück	Duitsland	Artikel 11	19. 1. 1997
Monark Crescent	S-432 82 Varberg	Zweden	Artikel 11	19. 1. 1997
Muddy Fox	Middlesex UB6 7RH	Verenigd Ko- ninkrijk	Artikel 11	19. 1. 1997
Quantum Cycles	F-59770 Marly	Frankrijk	Artikel 11	19. 1. 1997
Pantherwerke	D-34537 Bad Wildungen	Duitsland	Artikel 11	19. 1. 1997
PRO-FIT Sportartikel	D-74076 Heilbronn	Duitsland	Artikel 11	19. 1. 1997
Prophete GmbH	D-33378 Rheda-Wieden- brück	Duitsland	Artikel 11	19. 1. 1997
Tekno Cycles	F-93102 Montreuil Cedex	Frankrijk	Artikel 11	19. 1. 1997
TNT Cycles	E-17180 Vilablareix (Girona)	Spanje	Artikel 11	19. 1. 1997

Naam	Stad	Land	Schorsing ingevoelge Verordening (EG) nr. 88/97	Werking
Winora — TME Bike Company	D-97526 Sennfeld	Duitsland	Artikel 11	19. 1. 1997
Biria	D-68535 Edingen	Duitsland	Artikel 5	22. 1. 1997
Brennabor	D-32105 Bad Salzuflen	Duitsland	Artikel 5	22. 1. 1997
Cinzia srl	I-40060 Osteria Grande Bologna	Italië	Artikel 5	28. 1. 1997
Enik GmbH	D-57473 Wenden	Duitsland	Artikel 5	28. 1. 1997
Esmaltina	P-3782 Sangalhos Codex	Portugal	Artikel 5	27. 1. 1997
Esperia SpA	I-35028 Piove di Sacco	Italië	Artikel 5	30. 1. 1997
Eurocycles	F-46460 Montreuil-Juigné	Frankrijk	Artikel 5	22. 1. 1997
Intercycles	F-85000 La-Roche-sur-Yon	Frankrijk	Artikel 5	27. 1. 1997
Kastle Bikes	I-31040 Trevignano	Italië	Artikel 5	22. 1. 1997
Lapierre SA	F-21005 Dijon Cedex	Frankrijk	Artikel 5	28. 1. 1997
Flli Masciaghi	I-20060 Basiano	Italië	Artikel 5	29. 1. 1997
MBM	I-47023 Cesena	Italië	Artikel 5	29. 1. 1997
Montana srl	I-12060 Magliano Alpi	Italië	Artikel 5	30. 1. 1997
Nikos Maniatopoulos	GR-Patras	Griekenland	Artikel 5	22. 1. 1997
Peripoli	I-36075 Montecchio Maggiore (VI)	Italië	Artikel 5	30. 1. 1997
Professional Cycle Manufacturing	B64 5AL Cradley Heath	Verenigd Koninkrijk	Artikel 5	24. 1. 1997
Rizzato & C (Cesare Rizzato)	I-35131 Padova	Italië	Artikel 5	29. 1. 1997
Schauff	D-53424 Remagen	Duitsland	Artikel 5	24. 1. 1997
Sprick Fahrräder GmbH	D-59302 Oelde Stromberg	Duitsland	Artikel 5	22. 1. 1997
Vaterland Werk	D-58805 Neuenrade	Duitsland	Artikel 5	23. 1. 1997

EUROPESE ECONOMISCHE RUIMTE

TOEZICHTHOUDENDE AUTORITEIT VAN DE EVA

STAATSTEUN

(95-021 Noorwegen)

(97/C 45/04)

Kennisgeving van de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA overeenkomstig artikel 1, lid 2, van Protocol 3 bij de Toezichtovereenkomst (Surveillance and Court Agreement) aan de andere EVA-Staten, de Lidstaten van de Europese Gemeenschap en de belanghebbenden betreffende steun van de Noorse regering bij de financiering van het Arcus-concern.

De Toezichthoudende Autoriteit van de EVA heeft bij Besluit 194/96/COL van 30 oktober 1996, waarvan de essentie hieronder is weergegeven, de procedure van artikel 1, lid 2, van Protocol 3 bij de Toezichtovereenkomst (Surveillance and Court Agreement) ingeleid. De Noorse regering is hiervan in kennis gesteld door middel van een afschrift van het besluit.

„I. DE FEITEN

De klacht

Bij schrijven van 22 december 1995 (ref. 95-7344 A) ontving de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA een klacht over de waardering van aan het Arcus-concern ⁽¹⁾ overgedragen activa van A/S Vinmonopolet.

Klaagster is van oordeel dat de activa in de openingsbalans van het Arcus-concern wellicht met 1,5 miljard Nkr. ondergewaardeerd zijn. Dit bedrag blijkt overeen te komen met een economisch voordeel van 150 miljoen Nkr. per jaar. Klaagster vreest dat wat — volgens haar — een voordeel is, kan worden gebruikt om prijzen te doen dalen onder het niveau van die van buitenlandse producenten voor de Noorse markt, de exportmarkten en de concurrerende groothandelaren op de Noorse markt. Dit kan leiden tot een situatie waarin de concurrenten van het Arcus-concern in de toekomst zullen worden uitgesloten van een eerlijke mededinging en bijgevolg van de toegang tot de Noorse markt voor de distributie van alcoholhoudende dranken.

Het Arcus-concern zal andere economische activiteiten uitoefenen, waaronder de distributie van farmaceutische producten. De economische gevolgen blijven, volgens klaagster, derhalve niet beperkt tot de productie en distributie van alcoholhoudende dranken.

Klaagster meent dat de concurrenten van het Arcus-concern (zowel buitenlandse producenten als in Noorwegen gevestigde groothandelaren) verplicht zijn een prijs te betalen die gelijk is aan de marktwaaarde voor al hun investeringen — waaronder vastgoed en productie-installaties — terwijl dit voor het Arcus-concern niet het geval zal zijn, aangezien de onderneming geen normale opbrengst moet behalen voor de reële waarde van de gebruikte activa. Klaagster is derhalve van oordeel dat bij de financiering van het Arcus-concern door de Noorse regering sprake is van staatssteun in de zin van artikel 61, lid 1, van de EER-Overeenkomst.

Achtergrond

Het Noorse Parlement besloot op 13 juni 1995, aansluitend op het met redenen omkleed advies van de Autoriteit van 30 december 1994, onder meer de productie- en distributieactiviteiten van A/S Vinmonopolet van het monopolie inzake detailverkoop te scheiden en de exclusieve rechten voor import, export en groothandel van alcoholhoudende dranken op te heffen. De correctieve maatregelen in verband met de in het met reden omkleed advies behandelde overtredingen zouden naar verwachting eind 1995 volledig afgerond zijn.

In 1995 namen marktdeelnemers echter contact op met de Autoriteit en uitten hun bezorgdheid ten aanzien van de nieuwe regelgeving en marktordening. De Autoriteit verzocht de Noorse regering bij schrijven van 23 november 1995 (ref. 95-6773 D) alle inlichtingen te verstrekken betreffende juridische aangelegenheden en administratieve wijzigingen. In dit schrijven is ook bezorgdheid geuit over de correctieve maatregelen die worden voorbereid, en is de aandacht van de Noorse autoriteiten in het bijzonder gevestigd op de mededingingregels die vervat zijn in de artikelen 53 tot en met 64 van de EER-Overeenkomst.

⁽¹⁾ Het Arcus-concern omvat de houdstermaatschappij Arcus AS en haar twee volle dochterondernemingen, Arcus Produktur AS en Arcus Distribusjon AS.

Bij schrijven van 6 december 1995 (ref. 95-6989 D) stelde de Autoriteit de Noorse regering ervan in kennis dat zij inlichtingen had ontvangen waaruit bleek dat het Arcus-concern overheidssteun zou gaan ontvangen. In dit schrijven is de Noorse regering herinnerd aan de verplichting van de EVA-Staten om de Autoriteit van elk voornemen tot invoering of wijziging van steunmaatregelen tijdig op de hoogte te brengen, om haar opmerkingen te kunnen maken, zo niet, zou iedere vorm van steun onwettig worden beschouwd, hetgeen de Autoriteit ertoe zou verplichten de terugvordering ervan te eisen. Voorts vermeldde dit schrijven de aard van inlichtingen die de Autoriteit als relevant beschouwt om te kunnen nagaan of al dan niet van staatssteun sprake is.

De Noorse autoriteiten verklaarden bij schrijven van 4 januari 1996 (ref. 91-11 A) dat zij van mening waren dat de aan het Arcus-concern overgedragen activa niet ondergewaardeerd waren, en dat zij derhalve geenszins verplicht waren om de Autoriteit op de hoogte te brengen. De Noorse autoriteiten deden echter de toezegging de Autoriteit nadere inlichtingen te verstrekken.

Na deze toezegging volgde een schrijven van 11 maart 1996 (ref. 96-1362 A), waarbij de Autoriteit — onder meer — een afschrift ontving van een vertrouwelijk rapport van Deloitte & Touche (hierna „D&T-rapport” te noemen) betreffende de waardering en opstelling van openingsbalansen voor de opsplitsing van A/S Vinmonopolet⁽²⁾.

De Autoriteit stelde de Noorse autoriteiten bij schrijven van 1 april 1996 (ref. 96-1374 D) in kennis van de klacht

waarvan in dit besluit sprake is, door middel van een afschrift van de klacht, waarbij hun verzocht is hun opmerkingen bij klaagsters bewering kenbaar te maken. In ditzelfde schrijven vroeg de Autoriteit Noorwegen bepaalde aanvullende informatie te verstrekken. Het antwoord van de Noorse autoriteiten is op 22 mei 1995 (ref. 96-2662 A) ontvangen.

Het Arcus-concern

Het Arcus-concern is in september 1995 door A/S Vinmonopolet opgericht.

Een waardering van A/S Vinmonopolet vond plaats, waarbij rekening is gehouden met de voorgenomen opsplitsing en de overdracht aan het Arcus-concern van wat voornamelijk de bedrijfsdivisie van A/S Vinmonopolet vormde. Het aandelenkapitaal en het overige eigen vermogen van A/S Vinmonopolet is verdeeld in verhouding tot de waarde van de activa die binnen het detailhandelsmonopolie zouden blijven, en de activa die zouden worden afgesplitst. De waardering van de aan het Arcus-concern over te dragen activa heeft geleid tot het besluit om het aandelenkapitaal van A/S Vinmonopolet te verlagen met 700 miljoen Nkr. Deze activa zijn in ruil voor aandelen aan de Arcus-ondernemingen overgedragen. De boekwaarde van het Arcus-concern werd bepaald op 357 miljoen Nkr. De formele splitsing van A/S Vinmonopolet vond plaats op 2 januari 1996 toen Arcus AS haar aandelenkapitaal van A/S Vinmonopolet aan het Ministerie van Industrie en Energie overdroeg. De openingsbalansen van het Arcus-concern worden hieronder weergegeven (in miljoen Nkr.)⁽³⁾.

⁽²⁾ „Verdsettelse og fastsettelse av åpningsbalanser for A/S Vinmonopolet” (Sosialdepartementet), rapport door Deloitte & Touche Oslo, 25 september 1995.

⁽³⁾ St. prp. nr. 11 1995-96, blz. 7.

	Arcus Produkter AS	Arcus Distribusjon AS	Arcus AS	Eliminatie aandelen	Arcus AS Rekeningen van het concern
— <i>Activa:</i>					
Vlottende activa	318	168	154	0	640
Vaste activa	65	101	212	(203)	175
Totaal activa	383	269	366	(203)	815
— <i>Passiva:</i>					
Kortlopende verplichtingen	78	93	4	0	175
Lange-termijnverplichtingen	34	23	0	0	57
Herstructureringsuitgaven	104	117	5	0	226
— <i>Eigen vermogen:</i>					
Aandelenkapitaal	67	14	203	(81)	203
Overige eigen vermogen	100	22	154	(122)	154
Totaal passiva en eigen middelen	383	269	366	(203)	815

De Noorse regering heeft erkend (*) dat de nieuwe ondernemingen zouden moeten worden geherstructureerd na een monopolistische situatie van meer dan 70 jaar. In hun bedrijfsplannen is derhalve onder meer voorzien in een vermindering van de personeelsbezetting met 250 manjaren. Sommige herstructureringsuitgaven zijn opgenomen in de boekhouding van A/S Vinmonopolet over 1995 en de Arcus-ondernemingen hebben van A/S Vinmonopolet middelen ontvangen ten bedrage van 226 miljoen Nkr. ter dekking van herstructureringsuitgaven.

De ondernemingen van het Arcus-concern zijn onafhankelijke vennootschappen op aandelen, met elk een eigen Raad van bestuur. Methodes voor interne kostendeling hebben, volgens de Noorse autoriteiten, betrekking hebben op huur van kantoren en productiefaciliteiten en alle overige soorten uitgaven.

Per 1 januari 1996 waren nog geen vergunningen voor distributie, import en export van alcoholhoudende dranken afgegeven. Arcus Distribusjon AS heeft haar activiteit derhalve aangevangen in wat — voorlopig — een feitelijke monopoliepositie is (*). Aan andere marktdeelnemers is in de loop van 1996 het recht verleend voor de import, export en distributie van alcoholhoudende dranken. Arcus Distribusjon AS bleef echter veruit de grootste marktdeelnemer op de Noorse markt voor de distributie van wijnen en sterke dranken. Arcus Produkter AS heeft exclusieve rechten voor de productie van sterke dranken in Noorwegen.

Opmerkingen en overige inlichtingen van Noorwegen

De Noorse autoriteiten hebben in hun correspondentie met de Autoriteit aanvullende verklaringen en inlichtingen verstrekt over de waardering en de operaties waarvan hierboven sprake is.

De operatie waarbij het Arcus-concern van A/S Vinmonopolet is afgesplitst, vond plaats onder toezicht van het Ministerie van Volksgezondheid en Sociale Zaken dat hierin geadviseerd is door een stuurgroep met vertegenwoordigers van drie andere ministeries.

Het Ministerie van Volksgezondheid en Sociale Zaken heeft, als de op dat tijdstip bevoegde instantie, met de diensten van Deloitte & Touche een contract afgesloten voor de waardering van A/S Vinmonopolet. De Noorse autoriteiten verklaren dat het bedrijf het contract toegewezen kreeg in het kader van een aanbesteding waarop ook een aantal andere onafhankelijke accountants- en consultancybureaus inschreven.

De voor A/S Vinmonopolet gekozen waarderingsmethode staat bekend als de „discounted cash flow-methode” (methode van waardeberekening op basis van contante waarde en verwachte kasstroom). De Noorse autoriteiten verklaren dat alle inschrijvers op de aanbesteding voornemens waren deze methode te hanteren. Zij voegen hieraan toe dat het Ministerie van Volksgezondheid en Sociale Zaken niet in de mogelijkheid verkeerde om het resultaat van een berekening aan de hand van de discounted cash flow-methode van tevoren te beoordelen en dat deze methode derhalve niet gekozen was om in de openingsbalans specifieke waarden vast te leggen.

De hypothesen voor de waardeberekening aan de hand van de discounted cash flow-methode werden ook besproken in de stuurgroep.

De Noorse autoriteiten verklaren dat bij de keuze van de waarderingsmethode ook het gebruik van liquidatiewaarden is overwogen. Zij wijzen erop dat het gebruik van liquidatiewaarden verschilt van een waardering op vervangingswaarde. Deze laatste methode kan niet worden gebruikt als basis voor de vaststelling van de openingsbalans van een onderneming (cf. afdeling 2-4 van de Vennootschappenwet, die vereist dat toewijzing van aandelen anders dan voor contant geld tegen „werkelijke waarde” moet worden gewaardeerd).

Was de splitsing van bij de aanvang afhankelijk gesteld van een voortzetting van de activiteiten, toch zouden de Noorse autoriteiten een waardering van de onderneming overwegen waarbij sommige activiteiten worden geliquideerd. Inrichtingen en installaties die niet langer nodig waren, konden bijvoorbeeld worden gewaardeerd op hun liquidatiewaarde. Aangezien echter geen besluit genomen was om delen van de onderneming te sluiten, zijn zij van oordeel dat het niet mogelijk was om een eventuele herstructurering op te nemen in de openingsbalans.

Voorts zijn zij van mening dat in ieder geval een uitsluitend op de liquidatiewaarde gebaseerde waardering van de onderneming een verkeerd beeld zou geven van de economische realiteit. Iedere verkoop van delen van A/S Vinmonopolet zou geleid hebben tot aanzienlijke uitgaven en financiële verplichtingen. Hier wordt verwezen naar uitgaven voor afvloeiingen, annulering van contracten enz. die moeten worden opgenomen in de waardering van de liquidatiewaarde van een lopend bedrijf.

De Noorse autoriteiten betogen dat, wat de juiste waarde van Arcus AS betreft, een waardering belangrijke elementen van onzekerheid zal omvatten, ongeacht de vraag of de waardering gebaseerd is op liquidatiewaarden of op de discounted cash flow-methode.

De discounted cash flow-methode is gekozen omdat de openingsbalansen waren goedgekeurd op grond van een voortzetting van de activiteiten en, bijgevolg, op inkomsten in de toekomst. Volgens de Noorse autoriteiten kunnen op boekhoudresultaten gebaseerde methoden

(*) St. prp. nr. 11 1995-96, blz. 6, punt 3.1.2 Omstillingsbehov.

(*) Ot. prp. nr. 51 1994-95, Forslag til lov om endringer i alkohollevn (ny bevillingsordning for engrossalg av alkoholholdig drikke mv) deel II.

slechts worden gebruikt indien de betrokken ondernemingen worden verhandeld en qua risico en te verwachten groei als vergelijkbaar kunnen worden beschouwd. Om evidente redenen was er geen vergelijkbare informatie beschikbaar en bijgevolg lag de keuze voor de discounted cash flow-methode voor de hand.

In hun toelichtingen verklaren de Noorse autoriteiten dat de berekeningen waarop de waardering is gebaseerd, aantonen dat de marktwaarde (357 miljoen Nkr.) aanzienlijk lager ligt dan de boekwaarde van A/S Vinmonopolet; met andere woorden, in het geval van commerciële activiteiten in de nieuwe marktsituatie waarmee het Arcus-concern te maken krijgt, kan niet worden verwacht dat de toekomstige cash flow een voldoende opbrengst oplevert over de volledige boekwaarde. In de openingsbalansen van de Arcus-ondernemingen wordt bijgevolg de waardevermindering (700 miljoen Nkr.) weergegeven die het gevolg is van het verlies van marktaandelen in vergelijking met een monopoliepositie en van de aanpassing aan de nieuwe exploitatievoorwaarden.

Ook wordt verwezen naar het feit dat de Noorse regering haar voornemen te kennen gaf om het alcoholverbruik in Noorwegen op een laag niveau te handhaven om aldus de schadelijke gevolgen van alcoholmisbruik zo veel mogelijk te beperken. Op grond van al deze onzekerheidsfactoren is volgens de Noorse autoriteiten een voorzichtige raming van de waarde van de onderneming vereist.

De Noorse autoriteiten zijn over het algemeen van oordeel dat een objectieve waardebepaling nodig is, d.w.z.

bepalen wat een derde voor de onderneming zou willen betalen. In het huidige geval achten zij dit echter niet mogelijk. Bijgevolg diende bij de berekening van de reële waarde voorzichtigheid aan de dag te worden gelegd bij de berekening en het gebruik van de activa in de openingsbalans. De operaties, in dit geval de toewijzing van aandelen anders dan voor contant geld, vonden plaats tussen twee nauw verbonden partijen. Zij menen derhalve dat er geen betrouwbare raming bestaat van wat een derde partij bereid zou zijn te betalen voor deze ondernemingen. Hiervoor wordt verwezen naar afdeling 2-4 van de Wet betreffende vennootschappen op aandelen, de voorzichtigheid als basisbeginsel van het boekhouden, waarvan sprake in artikel 31 van de vierde richtlijn van de Raad van de Europese Unie, en de onafhankelijke verklaring van de accountant overeenkomstig afdeling 2-9, tweede alinea, van de Vennootschappenwet.

De Noorse autoriteiten concluderen, op basis van de ramingen van onafhankelijke raadgevers, dat de waardering van de ondernemingen van het Arcus-concern te goeder trouw plaatsvond, overeenkomstig de wijze waarop een investeerder tegen marktvoorwaarden een gelijkwaardige investering zou hebben uitgevoerd.

Op verzoek van de Autoriteit hebben de Noorse autoriteiten echter een raming verstrekt van de liquidatiewaarde van de ondernemingen en activa ten bedrage van 387 miljoen Nkr. De kerngetallen waarop de liquidatiewaarde gebaseerd is, worden hieronder weergegeven.

Vlottende activa	640 miljoen Nkr.
Vastgoed	355 miljoen Nkr.
Netto verkoopwaarde van productie-installaties	70 miljoen Nkr.
Totaal activa	1 065 miljoen Nkr.
Korte-termijnverplichtingen	(175) miljoen Nkr.
Milieuverplichtingen	(30) miljoen Nkr.
Hypothecaire leningen	(27) miljoen Nkr.
Totaal activa zonder schulden	833 miljoen Nkr.
Ontslagen enz.	(406) miljoen Nkr.
Overige liquidatiekosten	(40) miljoen Nkr.
Liquidatiewaarde	387 miljoen Nkr.

Volgens de Noorse autoriteiten verschilt de liquidatiewaarde van 387 miljoen Nkr. niet wezenlijk van de openingsbalans van Arcus ten bedrage van 357 miljoen Nkr. Rekening houdend met de onzekerheid van dit soort berekeningen en het — volgens hen — geringe verschil tussen deze beide ramingen, beschouwen de Noorse autoriteiten hun overdracht van activa aan het Arcus-concern

als beantwoordend aan het gedrag van een commerciële inbrenger in een vergelijkbare situatie.

Voornoemde waardering van vastgoed op 355 miljoen Nkr. heeft betrekking op de door een onafhankelijke schatter geraamde netto verkoopwaarde van deze goederen. De schatter heeft ook de te verwachten jaarlijkse

huuropbrengsten van deze goederen geraamd op 75 miljoen Nkr. In het D&T-rapport wordt vermeld dat de geraamde inkomsten van de ondernemingen niet blijken te volstaan voor dergelijke huurprijzen.

De modernste productie-installaties — in Oslo — kunnen de productie-activiteiten in Bergen en Trondheim vervangen (*). Het centraliseren van de productie-activiteiten in Oslo zou bijgevolg significante kostenbesparingen mogelijk maken. Arcus zou in voorkomend geval ook kunnen profiteren van opbrengsten uit de verkoop of, in het andere geval, het verhuren van vastgoed in Bergen en Trondheim. De gezamenlijke verkoopwaarde van dit vastgoed wordt op 155 miljoen Nkr. geraamd.

De Noorse autoriteiten verklaren dat de vaste activa van de Arcus-ondernemingen nodig zijn voor de voortzetting van de productie- en distributie-activiteiten, en dat er momenteel geen voornemens bestaan om belangrijke hoeveelheden vaste activa te verkopen. Daarnaast hebben zij de Autoriteit ervan in kennis gesteld dat voor iedere verkoop van vaste activa van het Arcus-concern (zoals grond en gebouwen) een besluit vereist is van de Raad van bestuur en de algemene aandeelhoudersvergadering (cf. afdelingen 8-7 en 8-20 van de Wet betreffende vennootschappen op aandelen), dat Arcus AS in dit geval geen toestemming van de regering behoeft en dat de opbrengsten van een dergelijke verkoop ter beschikking staan van Arcus AS.

II. BEOORDELING

Toepasselijkheid van artikel 61, lid 1, van de EER-Overeenkomst

Krachtens artikel 61, lid 1, van de EER-Overeenkomst zijn steunmaatregelen van de Lidstaten van de EG, de EVA-Staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de werking van de EER-Overeenkomst, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de overeenkomstsluitende partijen ongunstig beïnvloedt.

Arcus Produkter AS treedt in concurrentie met andere ondernemingen uit de EER die zich bezighouden met de productie en het bottelen van alcoholhoudende dranken, zoals wijnen en sterke dranken, d.w.z. producten waarvoor een uitgebreid handelsverkeer bestaat op het grondgebied waarop de EER-Overeenkomst van toepassing is.

Arcus Distribusjon AS is actief in de distributie van alcoholhoudende dranken en, in zekere mate, farmaceutische producten. Voor de betrokken producten bestaat een uitgebreid handelsverkeer en zijn er concurrenten die soortgelijke diensten aanbieden, zowel op de binnenlandse markt als in andere delen van het grondgebied waarop de EER-Overeenkomst van toepassing is.

Elke steun in verband met de financiering van het Arcus-concern dreigt derhalve de mededinging te vervalsen en

zal het handelsverkeer op het grondgebied waarop de EER-Overeenkomst van toepassing is, ongunstig beïnvloeden. Hij vormt dan ook staatssteun in de zin van artikel 61, lid 1, van de EER-Overeenkomst.

Overeenkomstig punt 20.3.1 van de op 19 januari 1994 door de Autoriteit vastgestelde formele en materiële regels op het gebied van overheidssteun (hierna „richtsnoeren inzake overheidssteun” te noemen) (*) moeten de openbare en particuliere ondernemingen in dezelfde sectoren en in vergelijkbare economische en financiële omstandigheden, wat de financiering betreft, op gelijkaardige wijze worden behandeld. Indien openbare middelen op gunstiger voorwaarden (in economische termen wil dat zeggen goedkoper) beschikbaar worden gesteld dan de door een particuliere ondernemer aan een particulier bedrijf in een vergelijkbare financiële en concurrentiepositie verschaftte middelen, geniet het openbare bedrijf een voordeel dat particuliere ondernemingen van hun eigenaars niet krijgen. Tenzij de voordeliger beschikbaarstelling van openbare middelen als steun wordt beschouwd en in het licht van één van de afwijkingen van de Overeenkomst wordt beoordeeld, wordt inbreuk gemaakt op het beginsel van de neutrale behandeling van openbare en particuliere ondernemingen.

Om onder artikel 61, lid 1, van de EER-Overeenkomst te vallen is het, overeenkomstig punt 20.3.3 van de richtsnoeren inzake overheidssteun, niet van belang of het in een openbaar bedrijf geïnjecteerde kapitaal rechtstreeks van de Staat of indirect van een staatsholding of andere openbare bedrijven afkomstig is. De operaties in verband met de financiering van het Arcus-concern kunnen derhalve door het begrip „staatssteun” gedekt worden.

Het criterium dat de Autoriteit, overeenkomstig punt 20.3.4 van de richtsnoeren inzake overheidssteun, voor de beoordeling dient te hanteren is dat van „de investeerder tegen marktvoorwaarden”. Bijgevolg moet de Autoriteit „met name beoordelen, of een particuliere aandeelhouder in gelijkaardige omstandigheden, op grond van de te verwachten rentabiliteit en afgezien van elke overweging van sociale aard of van regionaal of sectorieel beleid, een dergelijke kapitaalbreng zou hebben gedaan” (*).

De Autoriteit dient, overeenkomstig punt 20.3.2 van de richtsnoeren inzake overheidssteun, „het criterium van de investeerder tegen marktvoorwaarden” toe te passen „zowel om te bepalen of er sprake is van steun als om, in het bevestigende geval, het steungehalte te berekenen”.

Waardering van de door A/S Vinmonopolet overgedragen activa

Onderwaardering van de door A/S Vinmonopolet overgedragen activa houdt steun voor het Arcus-concern in indien blijkt dat deze ondernemingen er voordeel

(*) PB nr. L 240 van 15. 9. 1994 en EER-Supplement bij het PB nr. 34 van 15. 9. 1995.

(*) Zaak 40/85 België/Commissie, Jurispr. HvJ 1986, blz. 2321.

(*) D&T-rapport, blz. 59.

bij hebben dat zij niet de volledige kosten moeten dragen voor van de Staat verworven activa.

Klaagsters raming van de — vermeende — onderwaardering met 1,5 miljard Nkr. heeft onder meer betrekking op investeringen van A/S Vinmonopolet tijdens de voorbije jaren, en op de omvang en de gunstige ligging van het vastgoed en de gebouwen van het Arcus-concern in Oslo, Bergen en Trondheim.

De Autoriteit betwist niet dat een aantal opmerkingen van klaagster pertinent zijn. De informatie waarop klaagsters raming is gebaseerd, is echter te beperkt om te kunnen dienen als een volwaardige raming van de reële waarde van de aan het Arcus-concern overgedragen activa.

De Autoriteit heeft de door de Noorse autoriteiten verstrekte verklaringen en inlichtingen onderzocht.

De Autoriteit betwist niet dat onder meer terecht gebruik gemaakt is van de discounted cash flow-methode voor de raming van de cash flow van het Arcus-concern als een lopende onderneming (going concern).

De Autoriteit heeft geconstateerd dat erkende accountants- en consultancybureaus weliswaar betrokken waren bij de waardering van A/S Vinmonopolet, maar dat de berekeningen toch zijn uitgevoerd onder toezicht van een stuurgroep met vertegenwoordigers van vier ministeries. De stuurgroep droeg de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het rapport. De in het D&T-rapport gegeven uitkomsten van de berekeningen aan de hand van de discounted cash flow-methode kunnen bijgevolg niet worden beschouwd als onafhankelijke ramingen.

Uit het D&T-rapport blijkt dat dankzij het centraliseren van de productie-activiteiten in Oslo het Arcus-concern kan profiteren van significante kostenbesparingen en van opbrengsten uit de verkoop of, in het andere geval, het verhuren van het vastgoed in Bergen en Trondheim. Dit geeft duidelijk aan dat de geraamde waarde van 357 miljoen Nkr. volgt uit een berekening die gebaseerd is op wat moet beschouwd worden als een suboptimale structuur van het Arcus-concern. De Autoriteit kan, in dit stadium, niet aannemen dat een investeerder tegen marktvoorwaarden een waardering zou hebben aanvaard die niet gebaseerd is op het economisch gunstigste alternatief.

Bovendien kan de Autoriteit, in dit stadium, niet aanvaarden dat een waardering die uitsluitend gebaseerd is op de discounted cash flow-methode volstaat om de vrije-marktwaarde van de aan het Arcus-concern overgedragen activa te bepalen. Kan deze methode, in specifieke omstandigheden, leiden tot een redelijk accurate

waardebepaling van een onderneming, toch dient te worden erkend dat deze methode enkel de contante waarde van een onderneming bepaalt in verhouding tot de geraamde cash flow uit operaties. Deze methode levert derhalve een nominaal bedrag op dat niet noodzakelijk de vrije-marktwaarde van bepaalde specifieke activa weergeeft, zoals het aan het Arcus-concern overgedragen vastgoed.

De Autoriteit heeft een aantal andere opmerkingen gemaakt die haar twijfels versterken of de openingsbalans van het Arcus-concern wel op het juiste niveau is vastgesteld:

- Een onafhankelijke schatter heeft de waarde van het vastgoed op 355 miljoen Nkr. vastgesteld. Voorts is de waarde van de uitrusting op 70 miljoen Nkr. geraamd. Daartegenover wordt de gezamenlijke waarde van de vaste activa in de openingsbalans van Arcus AS op slechts 175 miljoen Nkr. vastgesteld.
- In het D&T-rapport wordt erkend dat de winst van de Arcus-ondernemingen waarschijnlijk niet toereikend zal zijn om de huurkosten op de vastgoedmarkt in Oslo, Bergen, en Trondheim te dekken (*).
- De liquidatiewaarde wordt normaliter beschouwd als de minimumwaarde van een onderneming. De door Noorwegen vastgelegde liquidatiewaarde ligt echter 30 miljoen Nkr. hoger dan de boekwaarde van het Arcus-concern. De Autoriteit heeft weliswaar kennis genomen van de bewering van de Noorse autoriteiten dat het verschil minimaal is, maar heeft ook geconstateerd dat de Noorse autoriteiten geen overtuigende achtergrondinformatie hebben verstrekt over hun raming van de mogelijke uitgaven voor ontslagen enz. (406 miljoen Nkr.). Bijgevolg kan niet worden uitgesloten dat een nader onderzoek aantoonde dat het verschil groter is dan 30 miljoen Nkr.

Het vaststellen van de marktwaarde van een onderneming zal altijd een aantal subjectieve en moeilijke elementen bevatten. De Autoriteit moet derhalve aanvaarden dat iedere waarderingsmethode voor de overdracht van activa tussen twee nauw verbonden partijen een element van onzekerheid zal omvatten.

De Autoriteit is er momenteel evenwel niet van overtuigd dat de door de Noorse regering verstrekte ramingen weergeven wat een goed ingelichte en bereidwillige koper als de reële waarde zou beschouwen en wat hij voor de aan het Arcus-concern overgedragen activa zou willen betalen. Bijgevolg is de Autoriteit van oordeel dat nader onderzoek van de liquidatiewaarde van het Arcus-concern en de waarde van de ondernemingen bij

(*) D&T-rapport, punt 5 (blz. 36).

voortzetting van de activiteiten vereist is om de exacte waarde ervan vast te stellen.

Terbeschikkingstelling van financiële middelen ter dekking van herstructureringsuitgaven

De Autoriteit aanvaardt dat de overgang van een monopoliesituatie naar een aan concurrentie blootgestelde markt in het geval van de distributie van alcoholhoudende dranken een herwaardering van de activa van A/S Vinmonopolet kan billijken. De Autoriteit aanvaardt ook dat de splitsing geleid kan hebben tot bepaalde door Arcus AS nog te dragen herstructureringsuitgaven in verband met A/S Vinmonopolet, onder meer uitgaven voor bepaalde wettelijke verplichtingen ten aanzien van ex-werknemers van A/S Vinmonopolet.

Uitkeringen bij ontslag en/of vervroegde uittreding die rechtstreeks aan overtollige werknemers worden betaald, worden niet beschouwd als staatssteun waarop artikel 61, lid 1, van de EER-Overeenkomst van toepassing is, mits de onderneming hierbij niet betrokken is. Worden echter staatsmiddelen gebruikt voor herstructureringssteun in bepaalde bedrijfstakken of ondernemingen, dan kan er, gezien het selectieve gebruik ervan, sprake zijn van staatssteun.

De verplichtingen die een onderneming zelf heeft ten aanzien van het verstrekken van uitkeringen bij ontslag en/of vervroegde uittreding ingevolge het arbeidsrecht of collectieve overeenkomsten met vakbonden, maken deel uit van de gewone bedrijfskosten die de onderneming met eigen middelen dient te bestrijden. Derhalve moet iedere bijdrage van de staat in deze uitgaven als steun worden aangerekend. Dit geldt ongeacht de wijze waarop de betalingen aan de ondernemingen plaatsvinden. Als een deel van de middelen die A/S Vinmonopolet aan Arcus AS voor de herstructurering verstrekke, uitsluitend gebruikt wordt ter dekking van uitgaven in verband met de contractuele verplichtingen van A/S Vinmonopolet jegens haar ex-werknemers, moet dit niet als staatssteun worden beschouwd.

Moet echter nagegaan worden of er sprake is van staatssteun ten behoeve van afzonderlijke ex-werknemers van A/S Vinmonopolet, dan staat de Autoriteit hier positief tegenover indien kan worden aangetoond dat de steun economische voordelen met zich brengt die verder gaan dan de belangen van de betrokken onderneming, doordat hij structurele veranderingen bevordert en de ongewenste sociale gevolgen verlicht.

Steun wordt niet alleen gegeven om tegemoet te komen in de kosten van ontslag- of vervroegde-uittredingsregelingen, maar bij specifieke herstructureringsdoorgaans ook voor opleiding, advisering, praktische hulp bij het vinden van ander werk, hulp bij verhuizing en professionele scholing en bijstand ten behoeve van gewezen werknemers bij het opstarten van nieuwe bedrijven. De Auto-

riteit neemt consequent een positief standpunt in ten aanzien van dergelijke steun.

Daarnaast heeft de Autoriteit in beginsel bezwaar tegen exploitatiesteun. Hiervan zou sprake zijn indien een deel van de middelen kan worden gebruikt ter versterking van de financiële positie van het Arcus-concern of voor andere doeleinden, ten nadele van de concurrenten. Dezelfde overwegingen zouden van toepassing zijn indien de voor herstructurering ter beschikking gestelde middelen kunnen worden gebruikt om te voldoen aan nieuwe verplichtingen van het Arcus-concern tegenover zijn werknemers, aangezien deze deel uitmaken van de gewone bedrijfskosten die de onderneming met eigen middelen dient te bestrijden.

In de huidige stand van het dossier heeft de Autoriteit echter geen inlichtingen ontvangen waaruit blijkt dat de Noorse autoriteiten het Arcus-concern beperkingen hebben opgelegd voor het gebruik van het door A/S Vinmonopolet ter beschikking gestelde bedrag van 226 miljoen Nkr. Aangezien informatie ontbreekt over mogelijke bindende beperkingen inzake het gebruik van deze middelen door het Arcus-concern, ziet het ernaar uit dat deze kunnen worden gebruikt ter dekking van exploitatiekosten.

De Autoriteit moet derhalve concluderen dat, op grond van de thans beschikbare informatie, het bedrag van 226 miljoen Nkr. dat A/S Vinmonopolet ter beschikking stelde ter dekking van herstructureringsuitgaven, moet worden beschouwd als staatssteun in de zin van artikel 61, lid 1, van de EER-Overeenkomst.

Afwijkingen

Wat de toepasselijkheid van de afzonderlijke afwijkingsbepalingen op het algemeen verbod op staatssteun in de zin van artikel 61, lid 1, van de EER-Overeenkomst betreft, verklaart de Autoriteit dat zij van de Noorse autoriteiten geen inlichtingen ontvangen heeft waaruit blijkt dat deze van oordeel zijn dat afwijkingsbepalingen van artikel 61, lid 2 of lid 3 van toepassing zijn.

In artikel 61, lid 2, onder a), wordt erin voorzien dat steunmaatregelen van sociale aard aan individuele gebruikers met de werking van de EER-Overeenkomst verenigbaar zijn op voorwaarde dat deze toegepast worden zonder onderscheid naar de oorsprong van de betrokken diensten of producten. Aangezien het Arcus-concern geen sociale doelstelling heeft en eventuele steun niet zozeer individuele gebruikers als wel één bepaald bedrijf zou ten goede komen, is deze bepaling niet van toepassing. Artikel 61, lid 2, onder b), betreffende steunmaatregelen tot herstel van schade veroorzaakt door natuurrampen of andere buitengewone gebeurtenissen, is duidelijk niet toepasselijk op deze zaak, net zomin als artikel 61, lid 2, onder c), dat betrekking heeft op steunmaatregelen voor bepaalde streken van de Bondsrepubliek Duitsland.

In artikel 61, lid 3, zijn (onder a) tot en met d)) vier afwijkingen opgenomen krachtens welke steun als verenigbaar met de werking van de Overeenkomst kan wor-

den beschouwd. Hiervan heeft artikel 61, lid 3, onder b), betrekking op „steunmaatregelen om de verwezenlijking van een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang te bevorderen of een ernstige verstoring in de economie van een Lidstaat van de EG of een EVA-Staat op te heffen”, en betreft artikel 61, lid 3, onder d), „andere soorten van steunmaatregelen aangewezen door het Gemengd Comité van de EER overeenkomstig deel VII” van de EER-Overeenkomst. Geen van beide bepalingen is op onderhavige zaak van toepassing. Bijgevolg blijven enkel artikel 61, lid 3, onder a) en onder c) als mogelijke afwijkingbepalingen over.

Uit het onderzoek van de Autoriteit in verband met haar beschikking van 16 november 1994⁽¹⁰⁾ betreffende de kaart van steungebieden in Noorwegen, blijkt duidelijk dat Oslo, Bergen en Trondheim (de vestigingsplaatsen van de ondernemingen van het Arcus-concern) niet kunnen worden aangemerkt als „streken waarin de levensstandaard abnormaal laag is of waar een ernstig gebrek aan werkgelegenheid heerst” die overeenkomstig artikel 61, lid 3, onder a), in aanmerking komen voor regionale steun, en dat zij evenmin voorkomen op de kaart van steungebieden die, krachtens artikel 61, lid 3, onder c), voor regionale steun in aanmerking komen. Bijgevolg kan ook de afwijking van artikel 61, lid 3, onder c), met betrekking tot steunmaatregelen om „de ontwikkeling van (...) bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad”, niet worden toegepast.

Het Arcus-concern heeft geen financiële moeilijkheden met eigen middelen of met het verkrijgen van kapitaal. De Autoriteit is derhalve van mening dat ondernemingen van het Arcus-concern niet in aanmerking komen voor de afwijking van artikel 61, lid 3, onder c), met betrekking tot steunmaatregelen om „de ontwikkeling van (...) bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad” in samenhang met de in hoofdstuk 16 van de richtsnoeren inzake overheidssteun vastgelegde regels inzake overheidssteun voor redding en herstructurering aan ondernemingen in moeilijkheden. Op grond van aanvullende informatie valt echter niet uit te sluiten dat een bepaald deel van de voor de herstructureringsuitgaven ter beschikking gestelde middelen kan worden beschouwd als steun voor de dekking van sociale kosten van herstructurering, overeenkomstig punt 16.3.2.5 van de richtsnoeren inzake overheidssteun.

De regels inzake steunverlening aan de werkgelegenheid die in hoofdstuk 18 van de richtsnoeren inzake overheidssteun zijn vervat, lijken niet te kunnen worden toegepast, aangezien de Autoriteit niet over informatie beschikt betreffende onder meer plannen voor het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen voor bepaalde categorieën

Uit het aantal werknemers en de financiële indicatoren van op de arbeidsmarkt moeilijk plaatsbare werknemers of voor gelijksoortige doeleinden.

Uit het aantal werknemers en de financiële indicatoren van het Arcus-concern blijkt dat het concern niet als een kleine of middelgrote onderneming kan worden beschouwd in de zin van de definitie van kleine en middelgrote ondernemingen uit punt 10.2 van de richtsnoeren inzake overheidssteun. De regels voor steun ten behoeve van het midden- en kleinbedrijf die zijn vervat in hoofdstuk 10 van de richtsnoeren inzake overheidssteun, kunnen derhalve niet worden toegepast.

Derhalve ziet het ernaar uit dat, in zoverre er bij de te onderzoeken operaties sprake is van steun, deze vooral de financiële positie van het Arcus-concern verbetert en/of de onderneming in staat te stelt een groter marktaandeel te verwerven dan anders mogelijk was. Eventuele steun zou geen verband houden met initiële investeringen, het scheppen van werkgelegenheid of een ander in de tijd beperkt plan, en zou derhalve exploitatiesteun vormen.

Aanmelding

De Noorse autoriteiten betwisten dat bij de overdracht van activa aan het Arcus-concern sprake is van steun en hebben verklaard dat zij, op grond hiervan, niet verplicht zijn de Autoriteit in kennis te stellen van de betrokken financiële transacties. De transacties vonden plaats zonder de voorafgaande goedkeuring van de Autoriteit.

Iedere vorm van steun in verband met de operaties waarnaar in dit besluit wordt verwezen, dient bijgevolg uiteindelijk als niet-aangemelde steun te worden beschouwd, d.i. steun die om procedurerechten onrechtmatig is. In een negatieve beschikking betreffende gevallen van onrechtmatige steun gelast de Autoriteit de EVA-Staat in de regel die steun van de begunstigde terug te vorderen.

Conclusies

Op grond van de inlichtingen waarover de Autoriteit beschikt, moet zij concluderen dat zij, momenteel, er niet van overtuigd is dat de door de Noorse regering ingediende ramingen stroken met wat als de reële waarde van de aan het Arcus-concern overgedragen activa mag worden beschouwd. Een nader onderzoek is derhalve vereist. Voorts moet de 226 miljoen Nkr. die door A/S Vinmonopolet ter dekking van herstructureringsuitgaven is ter beschikking gesteld, in dit stadium worden beschouwd als staatssteun in de zin van artikel 61, lid 1, van de EER-Overeenkomst.

Mitsdien moet de Autoriteit concluderen dat de procedure van artikel 1, lid 2, van Protocol 3 bij de Toezicht-overeenkomst dient te worden ingeleid.

⁽¹⁰⁾ PB nr. C 14 van 19. 1. 1995, blz. 4 en EER-Supplement bij het PB nr. 1 van 19. 1. 1995.

Het besluit om een procedure in te leiden zegt nog niets over de eindbeschikking, waarin bevonden kan worden dat er geen sprake is van steun, of dat eventuele steunbestanddelen zeer wel met de werking van de EER-Overeenkomst verenigbaar zijn. Het doel van de procedure van artikel 1, lid 2, van Protocol 3 bij de Toezichtovereenkomst is een grondig onderzoek van de zaak mogelijk te maken door alle belanghebbenden het recht te geven om te worden gehoord.”.

De Toezichthoudende Autoriteit van de EVA nodigt de andere EVA-Statens, de Lidstaten van de EU en overige

belanghebbenden bij dezen uit binnen één maand vanaf de datum van publicatie hun opmerkingen te doen toekomen op het volgende adres:

Toezichthoudende Autoriteit van de EVA,
Trierstraat 74,
B-1040 Brussel.

Deze opmerkingen zullen de Noorse regering ter kennis worden gebracht.

HOF VAN JUSTITIE VAN DE EVA

Beroep, ingesteld op 5 december 1996 door Paul Inge Hansen tegen de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA

(Zaak E-7/96)

(97/C 45/05)

Op 5 december 1996 werd door Paul Inge Hansen, vertegenwoordigd door Jan E. Strand, advocaat, Olav Trygvassonsgt. 40, N-7011 Trondheim, Noorwegen, bij het EVA-Hof een beroep ingesteld tegen de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA.

Verzoeker eist dat het Hof:

„1. de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA gelast het volgende besluit te nemen:

I.

- a) De manier waarop de arbeidsbemiddeling thans in Noorwegen functioneert is in strijd met de EER-Overeenkomst.
- b) De Noorse regering is verplicht voor lichamelijk gehandicapten en arbeidsongeschikten de mogelijkheid te openen om — indien zij dit wensen — de arbeidsmarkt te betreden als echte werkzoekenden onder dezelfde voorwaarden als valide werklozen.
- c) De Noorse regering wordt gelast het monopolie op de arbeidsbemiddeling te beperken.
- d) De Noorse regering wordt gelast voor de Rebecca-stichting de mogelijkheid te openen aan de EU-programma's voor lichamelijk gehandicapten en arbeidsongeschikten deel te nemen.
- e) De Noorse regering wordt verplicht de Rebecca-stichting de nodige vergunningen te verlenen
 - x) om commerciële activiteiten te ontplooiën,
 - y) om particuliere aanwerving van personeel te organiseren,

ten behoeve van personen in Noorwegen die onder de volgende bepalingen van de nationale wetgeving inzake de sociale zekerheid vallen of kunnen vallen:

- i) 3 — ziekte,
- ii) 5 — revalidatie,
- iii) 8 — invaliditeit,
- iv) 11 — arbeidsongeval,

of die behoren tot de groep van de lichamelijk gehandicapten en arbeidsongeschikten.

- f) De Noorse regering is verplicht ervoor te zorgen dat de Rebecca-stichting kan worden opgericht en haar activiteiten mag ontplooiën onder dezelfde randvoorwaarden en met dezelfde middelen als de Noorse regering.

- g) De Noorse regering is verplicht ervoor te zorgen dat de nodige wetswijzingen worden aangebracht om de Noorse wet in overeenstemming te brengen met de bepalingen van de EER-Overeenkomst.

II.

Om de tenuitvoerlegging van punt I te waarborgen wordt de Noorse regering gelast volgende regelingen te treffen:

- a) Het wordt de leden van de Rebecca-stichting toegestaan de arbeidsbemiddeling te verzorgen voor:
- x) minimaal 13 % van de naar schatting 100 000 hiervoor in aanmerking komende fysiek gehandicapten in Noorwegen, dat wil zeggen voor 13 000 personen;
 - y) minimaal 12 % van de naar schatting 100 000 hiervoor in aanmerking komende arbeidsongeschikten in Noorwegen, dat wil zeggen voor 12 000 personen.
- b) De Noorse regering zal de Rebecca-stichting voldoende middelen tot een bedrag van maximaal 25 000 000 Nkr. ter beschikking stellen om deze activiteiten op te starten en uit voeren.
- c) De Noorse regering zal de Rebecca-stichting en/of Paul Inge Hansen een schadevergoeding ten bedrage van maximaal 4 000 000 Nkr. betalen als vergoeding voor de verliezen die tot de uitspraak zijn geleden.
- d) De Noorse regering zal de uitgaven van verzoeker in verband met de behandeling van zijn beroep door de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA vergoeden tot een bedrag van maximaal 25 000 Nkr.;
2. de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA gelast minimaal 300 000 Nkr. schadevergoeding aan de Foundation en/of Paul Inge Hansen te betalen;
3. de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA verwijst in de kosten van verzoeker.”.

Verzoeker eist subsidiair dat het Hof:

„1. de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA verplicht tot het volgend besluit:

- a) als in de hoofdeis,
 - b) als in de hoofdeis,
 - c) de Noorse regering wordt gelast een einde te maken aan het monopolie op arbeidsbemiddeling in Noorwegen,
 - d) als in de hoofdeis,
 - e) de Noorse regering wordt gelast de Rebecca-stichting en/of Paul Inge Hansen een schadevergoeding te betalen tot maximaal 29 250 000 Nkr.,
 - f) als in de hoofdeis, punt I, onder g);
2. de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA gelast aan de Rebecca-stichting en/of Paul Inge Hansen 300 000 Nkr. als schadevergoeding te betalen;
3. de Toezichthoudende Autoriteit verwijst in de kosten van verzoeker.”.

Verzoeker eist meer subsidiair.

- „1. de Noorse regering wordt veroordeeld overeenkomstig de punten I en II van de hoofdeis;
2. de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA betaalt de Rebecca-stichting en/of Paul Inge Hansen 300 000 Nkr. als schadevergoeding;
3. de Noorse regering en de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA worden hoofdelijk verwezen in de kosten van verzoeker.”.

Middelen en voornaamste argumenten ter staving van de eis

- Op 1 januari 1996 diende Paul Inge Hansen als stichter van de Rebecca-stichting, een Noorse stichting die gehandicapten bijstaat, in het bijzonder om hun kansen op de arbeidsmarkt te verbeteren, een klacht in tegen de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA omdat de Noorse regering inbreuk zou hebben gemaakt op de artikelen 53 en 54, cf. de artikelen 58 en 59, van de EER-Overeenkomst door op grond van een staatsmonopolie op onwettige wijze de oprichting van een bedrijf niet toe te staan. De heer Hansen stelt dat de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA nagelaten heeft zijn klacht te behandelen.
 - Verzoeker refereert aan artikel 37, derde alinea, van de Overeenkomst tussen de EVA-staten betreffende de oprichting van een Toezichthoudende Autoriteit en een Hof van Justitie, die op 17 mei 1993 werd ondertekend. Verzoeker stelt verder dat de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA heeft nagelaten een einde te maken aan de weigering de oprichting van een bedrijf toe te staan.
 - Op 8 augustus 1996 nodigde de heer Hansen met verwijzing naar artikel 37, tweede alinea, van de Overeenkomst tussen de EVA-staten betreffende de oprichting van een Toezichthoudende Autoriteit en een Hof van Justitie, de Toezichthoudende Autoriteit van de EVA uit tot handelen.
-

BERICHT AAN DE LEZERS

Vanaf 1 januari 1997 verschijnen de aankondigingen van overheidsopdrachten van de Commissie niet meer in reeks C van het Publikatieblad, maar enkel in het *Supplement op het Publikatieblad* (reeks „S”).

Tegelijkertijd zal ook de recapitulatie van de aanbestedingsprocedures in het kader van het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) worden stopgezet.

Het *Supplement op het Publikatieblad* op cd-rom is verkrijgbaar bij de verkoopkantoren die vermeld zijn op bladzijde vier van de kaft.

De informatie uit het *Supplement op het Publikatieblad* is tevens in real time opvraagbaar (TED gegevensbank).

Nadere inlichtingen omtrent de gegevensbank TED worden verstrekt door de volgende gateway-agenten:

Belgique/België

Credoc

Rue de la Montagne 34/
Bergstraat 34
Boite 11/Bus 11
B-1000 Bruxelles/Brussel
Tel: (32-2) 511 69 41
Fax: (32-2) 513 31 95
E-Mail: credoc@infoboard.be

Danmark

J. H. Schultz Information A/S

Herstedvang 10-12
DK-2620 Albertslund
Tel: (45) 43 63 23 00
Fax: (45) 43 63 19 69
E-Mail: schultz@schultz.dk
URL: www.schultz.dk

Deutschland

Outlaw Informationssysteme GmbH

Postfach 62 65
D-97012 Würzburg
Tel: (49-931) 35 31 24-0
Fax: (49-931) 35 31 24-1

Greece/Ellada

Helketec Ltd

D. Aeginitou Street 7
GR-115 28 Athens
Tel: (30-1) 723 52 14
Fax: (30-1) 729 15 28

España

Sarenet

Parque Tecnológico
Edificio 103
E-48016 Zamudio
Tel: (34-4) 420 94 70
Fax: (34-4) 420 94 65

France

FLA Consultants

27, rue de la Vistule
F-75013 Paris
Tel: (33-1) 45 82 75 75
Fax: (33-1) 45 82 46 04

Ireland

—

Italia

Cerved SpA

Via A. Staderini,
93 I-00155 Roma
Tel: (39-6) 22 77 40 10
Fax: (39-6) 22 77 40 08

Luxembourg

Infopartners SA

4, rue Jos Felten
L-1508 Luxembourg - Howald
Tel: (352-) 40 11 61
Fax: (352-) 40 11 62-331

Nederland

Samsom Bedrijfsinformatie BV

Postbus 4
2400 MA Alphen aan den Rijn
Tel: (31-172) 46 65 52
Fax: (31-172) 44 06 81

Österreich

EDV (Elektronische Datenverarbeitungs GmbH)

Altmannsdorfer Str. 154-156
A-1231 Wien
Tel: (43-1) 667 23 40
Fax: (43-1) 667 13 90

Portugal

Telepac

Rua Dr. António Loureiro Borges, 1
P-1495 Lisboa
Tel: (351-1) 790 70 00
Fax: (351-1) 790 70 43

Suomi/Finland

**TT Information Service Ltd
Espoontori B**

PL/PB 406
FIN-2770 Espoo
Tel: (358-0) 457 23 43
Fax: (358-0) 457 37 56

Sverige

Sema Group Infodata AB

Fyrverkarbacken 34-36
Box 34 101
S-100 26 Stockholm
Tel: (46-8) 738 50 00
Fax: (46-8) 695 05 24

United Kingdom

Context Electronic Publishers

Grand Union House,
20 Kentish Town Road
London NW1 9NR
Tel: (44-171) 267 8989
Fax: (44-171) 267 1133

Iceland

Skýrr

Háaleitisbraut, 9
IS-108 Reykjavík
Tel: (354-1) 69 51 00
Fax: (354-1) 69 52 51

Norge

Vestlandsforskning

Postboks 163
N-5801 Sogndal
Tel: (47-57) 67 60 00
Fax: (47-57) 67 61 90

Schweiz/Suisse/Svizzera

OSEC

Stampfenbachstraße 85
CH-8035 Zürich
365 53 22
Fax: (41-1) 365 54 11
E-Mail: urs.leimbacher@ecs.osec.inet.ch

Israel

Trendline Financial Information Ltd

12 Yad-Harutzim St.
IL-67778 Tel Aviv
Tel: (972-3) 638 82 22
Fax: (972-3) 638 82 88